

Sladka gora, slavno Marijino svetišče na Štajarskem.

(Konec.)

Bilo je v jeseni l. 1859, ko se je trgatega začela, gospoda je bila vesela nad obilnim grozdem. Tudi v Majhnem vrhu v župniji sv. Ane so z raketi in s streljanjem poviševali ono veselje. Fantiči to videvši si takoj iz smodnika napravijo rakete in jih spuščajo v hiši, a po nesreči jeden pade majhnemu fantu v zibelki na obraz, ta se je ustrašil in dobil od strahu božjast ali bolezen sv. Valentina. Noben zdravnik te bolezni ni mogel odpraviti. Žalostni starši zaobljubijo otročiča k milostni Mariji na Sladko goro, in res ozdravel je, akoravno mu je že večkrat mrtvaška sveča v rokah plapolala. Odrastli ta fant je potem spolnil po starših svojih storjeno obljubo, že v nježni mladosti je klečal pred Marijino podobo na Sladki gori in se zahvalil za milostno ozdravljenje, še sedaj živi in rad roma tjekaj, kjer je sedaj že bil osemkrat.

Lani obgriznil je stekli pes dva fanta, nevarnost je bila za-nju velika, v tem žalostnem stanu starši molijo na čast Mariji Sladkogorski in fantoma ni nič hudega prišlo. Jeden je lani že izpolnil staršev obljubo in je romal na veseli grič Sladke gore, akoravno še je majhen šolarček.

Lani ob velikonočnem času se je pa jednemu odrastlemu fantu pri nabijanju pištole prigodila nesreča, puhnilo mu je namreč zrnje v obraz in lahko bi pri tem činu ostal slep, zares nekaj dni ni ničesar videl in na svitlobo ni smel. V tej zadregi molijo, on in drugi k Mariji na Sladki gori in ozdravel je popolnoma; a kmalu potem je klečal pred milostno podobo na Sladki gori in se je zahvaljeval za čudovito rešitev.

Sedaj, ko smo si vsaj površno ogledali cerkev, sezimo po zgodovini te krasne in veleslavne romarske cerkve Slovencev na Štajarskem. Kakor je že omenjeno, zgorele so vse listine, zadavajoče zgodovino te cerkve in fare, komaj rešili so krstne in mrtvaške knjige. Tukaj se samo naslanjam na tisto, iz „Drobtinice“ l. 1859 in 1860. leta posneto pesen, ter na prijazni odgovor tamošnjega preč. g. župnika. Leta 1854 se je obhajala 100letnica obstanka Marijine božje poti, kar nam omenjena pesem pove:

Prečista Devica, So Sladko goro,
Nebeška kraljica, Ker cerkvice svete
Glej miljeno nas, Device Marjete,
Da hvalno pomnili, Je stala lepo.
Kar brumni storili,
Dvigujemo glas.

Kristjani poznali Pobožnosti dar;
In zdavno obisk'vali In tebi, Devica,

Nebeška kraljica,
Daruje altar.

Zdaj stoto je leto,
Kar delo se sveto
Zgotovilo je,
Tud' danes raduje
In k tebi dviguje
Se naše srce.

Od sleherne strani
Tečejo kristjani.

Te tukaj častit',
Si revnim v nadlogi,
Sirotici vbogi
Tolažba in škit.

O blažena mati,
Naj slava stokrati

Začetka tej cerkvi ne znamo, vendar so še čudeži, ki so se tamkaj godili, bili uzrok, da se je ondi ustanovila fara, ker poprej je bila fara pri sv. Miklavžu v Lembergu, a nasprotno je sedaj ta podružna na Sladko goro.

Tedaj že čez 130 let je poteklo od časa, kar je tukaj fara. Čudeži so še dalj popred vsem misel vterjevali, da bi se tukaj župnija ustanovila, toda Lemberžani niso nič hoteli znati o novi fari, a drugo je prišlo.

Omeniti hočem radi tega pripovedko, ki sem jo slišal od starih ljudi, in katero so mi potrdili ondašnji č. g. župnik. Nje sicer ne pripovedujem za to, da bi morali verjeti; ne, to ne, a povest je mična domišljija. Glasi se:

Ker Lemberžani niso dovolili v novo faro, da-si je bilo že dovoljenje od škofijstva prišlo, zato so takratni župnik in ljudstvo, ki je bilo okolo cerkve Sladkogorske, podmitali mežnarja z imenom „Maček“, da jim je monštranco iz Lemberga blizo do Sladke gore prinese. Mežnar v to rad dovoli, dadó mu črno duhovniško obleko (talar), in s tem gre v večer, ko zvonijo „Ave Marijo“ ter si pred božjo mizo poklekne. Mežnar v Lembergu misleč, da je duhoven, ga pusti, češ, naj odmoli, bodem že še potem cerkev zaprl. Duhovniki in spremstvo pa čakajo zvitega tatú na bregu, on pa previdno odpre vrata tabernakeljna, vzame sv. monštranco in hajdi z njo proti Sladki gori. Nosil je hitro, toda Lemberžani ga opazijo, se zadržijo za njim, a preden ga dohitijo, je že pri č. g. duhovnikih in navdušenem ljudstvu. Le-ti njo z veseljem sprejmo in onega, ki jo je prinesel. Zviti mežnar ustrelí dvakrat in v tem trenotji se oglase tudi topiči na Sladki gori, zvonovi mili zapojó in nova župnija je ustanovljena, a sv. Miklavž v Lembergu je podružnica. To je pripovedka, katero stari ljudje držijo za resnično.

Kraj je lep! Na južnej strani se pride po mnogih stopnicah, na severni strani jih je manj.

Dnes tebi velja!
Na Sladki naj gori
Teb' v juterni zori
Čast vedna se dá.

Ak' jezer let mine,
Čez hribe doline
Klic naj bo takó;
„Marijo častiti,
Mi hočemo iti
Na Sladko goró“.

Prečista Devica,
Nebeška kraljica,
Glej miljeno nas!
Spomin ponoviti
In tebe častiti
Dvigujemo glas.

razstave obilo sadjerejcev ter je njih namen na tej razstavi pokazati, kaj da morejo storiti v sadjerejstvu. To se vidi iz večih vkrepov, kakor nam jih je sedaj že znanih.

Naš ljubi, lepi Štajar pa še je drugim deželam v tej reči doslej zaostal veliko. Ni še mogel vsled svoje prirojene skromnosti stopiti na noge, čeprav se lahko meri v sadjerejstvu, izlasti, kar se tiče dobrote sadja, z vsako deželo obsežne Avstrije.

Ako nas vzpodbuja že le-ta zavest, da nismo zadnji v sadjerejstvu, v to, naj tudi mi kaj storimo, da stopimo v vrsto drugih dežel, moramo pa še s tem bolj vdeležiti se te razstave, ker velja v njej pokazati, da v resnici ljubimo Nj. veličanstvo, našega svetlega cesarja. V tem velja, naj razodenemo mi Štajarci, da čemo — kjer in kedarkoli bi bilo — vse storiti za našega svetlega vladarja in dež. gospoda ter da ne stojimo v vrsti teh, ki priredé slavnostno razstavo, iz vse širne Avstrije poslednji.

V to nas naj priganja še želja, da se nam ne izgubi dober glas, ki ga vživa že doslej naše sadje daleč prek črno-rmenih mej, marveč še bolj in bolj razširja.

Zato pa Vas, sadjerejci štajarski, vabimo prijazno, da obhajamo to lepo svečanost, kakor se spodobi ter da pošljemo najboljše pridelke v sadjarstvu v ono veliko državno razstavo in to prav po obilem, saj se ne plačuje ničesar za prostor v razstavi.

Mi Vam bomo pri tem radi na roko s svetom in dejanjem in prosimo za to, da nam prišljete dotična naznanila ali mogoča vprašanja brž ko brž in sicer pod napisom: „G. Henrik Kalmann, predsednik dež. osrednje komisije v Mariboru“, kajti čas za taka oznanila poteče že z 20. dnem meseca avgusta 1888.

V Mariboru dne 3. avgusta 1888.

Henrik Kalmann, A. Stibler,
predsednik. tajnik.

Grenke murke.

Murke ali krastavci so okusno sočivo in človek jih rad vživa, ako niso grenke. Kedar pa so grenke, niso več prijetne in človeku ne dišijo več. Dobro bode torej, če izvemo, kedaj ali zakaj dobijo grenek okus. To se izgodi največkrat tedaj, kedar padejo solnčni žarki na murko. Dokler je namreč murka v senci, pod lastnim listom, dotlej ostane njen okus vselej prijeten. Ako pa list ali perje vsahne vsled vročine ter ne daje murki več sence, tedaj dobi murka grenek okus.

Da se torej to ne izgodi, treba je skrbeti, da listje ali perje murkam ne ovne ali celo posuši. To pa se izgodi, če imajo dobro prst in pa dovolj mokrote. Kdor skrbi murkam za oboje, njemu se murke ne izkazuje, vsaj ne pogostem.

Sejmovi. Dne 10. avgusta v Celji, v Lukanah, pri sv. Lovrenci na drav. polji, pri sv. Lovrenci na kor. žel., v Radgoni, v Brežicah, v Slov. Gradci in v Podčetrtku. Dne 12. avg. v Veržeji. Dne 14. avgusta na Ptujski gori in dne 15. avgusta pri sv. Trojici v slov. gor. Dne 16. avgusta v Lembachu, v Sevnici, v Mozirji, na Bregu v Ptui, v Vuzenici, v Strassu in pri sv. Vidu pri Ptui.

Dopisi.

Od sv. Janža pri Velenji. (Nova šola.)

Prvi predstojnik tukajšnje fare bil je Jakob Krainburger leta 1528. Duhovniki so pa o svojem času bili prvi učitelji ljudstva ne samo v verskih zadevah, ampak tudi v posvetnih rečeh. Vsled tega se lahko reče, da imajo šole po posameznih farah svoj prvotni začetek v času, ko se je kje nastanil prvi stalni duhovnik. Leta 1811 se je ustanovil prostor za duhovnega pomočnika ali kapelana. Za istega so farani postavili posebno (leseno) poslopje. Toda služba kapelana je zdaj že od leta 1848 izpraznjena. V zgodovini tega kraja se bere, da je jeden izmed duhovnih pomočnikov ustanovil prvi nekako redno šolo. Bil je to Rafael Vegund, ki je kapelanoval leta leta 1830 do 1832. Imenovanec je namreč ob nedeljah popoldne redno podučeval mladino, in sicer samo v čitanji. Za ta in sledeče podatke se dopisnik zahvaljuje prijaznosti sedanjega učitelja in šolovodje. Od leta 1849 je orglavec Martin Strahovnik po dvakrat v tjednu otroke zbiral okoli sebe ter jih vadil v čitanji, v pisanji in v računstvu. Poslopje kapelansko spremenilo se je v sobo šolsko. Stevilo učencev bilo je takrat 40. Z odlokom o. kr. namestništva v Gradci dne 10. janvarija 1866 se je šola sistemizirala, to je, stalno ustanovila. Prvi začasni učitelj bil je g. Jožef Steble od 6. maja 1861 do 31. oktobra 1866. Od 1. novembra 1866 služboval je g. Jožef Veljak kot učitelj do 1875, v tem letu je umrl. Dne 11. februarja 1875 bil je nameščen g. Francišek Škofljek, ta je učiteljeval do vzpomladi 1881. V poletji istega leta je g. Valentin Veber, učitelj v Velenji, po dvakrat na teden hodil k sv. Janžu mladež podučevat. Od jeseni 1881 pa do 11. aprila 1882 bil je kot začasni učitelj nastavljen g. Klement Vračko. A od 11. aprila do danes deluje ovokrajni posestnik g. Francišek Zagoričnik kakor definitivni ali stalni učitelj in šolovodja. Ta gospod bode pa kmalu dosegel čast nadučitelja, ker bo se dosedanja šola z jednim razredom razširila v dvorazrednico. (Konec prih.)

Iz Malenedelje. (Slaba poskušnja.)

Bodi Bogu potoženo, da se dan za dnevom v slov. časnikih čita, kako radi naši prenapetneži svoja imena, kakor hitro si svoj kruh od slov,